

Tiesības tiešsaistē

Patērētāju informētība

Lai labāk orientētos interneta veikalu vietnēs, patērētājiem ir jāsaprot, kā pārbaudīt vietnes uzticamību un kā sniegt minimālu personas datu apjomu.

- Ikviens no mums reizēm saņem kārdinošus pikšķeršanas e-pastus, kuros bieži vien ir piedāvājums laimēt balvu, kas ir «pārāk laba, lai to palaistu garām».
- Parādiet klasē dažus pikšķeršanas piemērus un atgādiniet skolēniem, lai viņi nekad neatver šādus aicinājumus, pat ja tie izskatās sūtīti no draugiem vai ģimenes locekļiem. Labāk būt pārliecinātam, nekā nožēlot!

Dot skolēniem iespēju aizsargāt savu un citu privātumu

Citas Eiropas Padomes publikācijas par digitālo pilsonību

- ▶ Educating for a video game culture – A map for teachers and parents (2021)
- ▶ Digital citizenship education - Trainers' Pack (2020)
- ▶ Digital Citizenship Education – Lesson plans for educators available at <https://www.coe.int/en/web/education/new-materials>
- ▶ Digital Citizenship Education Handbook (2019)
- ▶ Bullying: perspectives, practice and insights (2017)
- ▶ Internet Literacy Handbook (2017)

Papildu informācija pieejama:
www.coe.int/education

Privātuma un personas datu aizsardzība

Dot skolēniem iespēju aizsargāt savu un citu privātumu

Autori:
Janice Richardson
Veronica Samara

Tulkoja:
Latvijas Drošāka interneta centrs
(www.drossinternets.lv)

PREMS 037823

LVA

www.coe.int

Eiropas Padome ir Eiropas vadošā cilvēktiesību organizācija. Tajā apvienojušās 46 valstis, tostarp visas Eiropas Savienības dalībvalstis. Visas Eiropas Padomes dalībvalstis ir parakstījušas Eiropas Cilvēktiesību konvenciju - līgumu, kurš radīts, lai aizsargātu cilvēktiesības, demokrātiju un tiesiskumu. Eiropas Cilvēktiesību tiesa pārrauga šīs Konvencijas īstenošanu dalībvalstīs.

Skolotājiem

Būt tiešsaistē

Piekluve un iekļaušana

Bērniem ir tiesības tiešsaistē justies droši un aizsargāt savu privātumu.

- Pārliecinieties, ka skolēni klases darbiem izmanto tikai skolas apstiprinātus tiešsaistes rīkus un platformas.
- Nefotografējiet un neizplatiet skolēnu fotoattēlus vai videoierakstus, ja vien neesat saņēmis iepriekšēju rakstisku piekrišanu no viņu vecākiem vai, atkarībā no skolēnu vecuma, no pašiem skolēniem.

Mācīšanās un radošums

Bērniem ir jāsaprot, kā radoši izmantot internetu, neapdraudot savu privātumu un neizpaužot pārāk daudz personas datus.

- Aiciniet skolēnus izveidot attēlu, zīmējumu vai tekstu skolas blogam vai mājas lapai.
- Pirms publicēšanas palīdziet viņiem izveidot kontrolsarakstu, lai pārliecinātos, ka viņi neizpauž privātos datus.

Medijpratība un informācijas pratība

Medijpratība un informācijpratība ietver zināšanas par to, kas ir personiskā informācija un kā mēs varam izmantot tiešsaistes tehnoloģijas, nezaudējot savu privātumu.

- Pārrunājiet ar skolēniem, ko nozīmē personiskie un sensitīvie dati.
- Vai viņi apzinās, kādus personas datus viņi var atklāt, kad izveido kontus vai tiešsaistes profilus, lai piekļūtu savām iecienītākajām platformām un sociālajiem medijiem?

Labklājība tiešsaistē

Ētika un līdzcietība

Personas datu aizsardzība ietver arī to cilvēku privātuma aizsardzību, ar kuriem sazināties gan bezsaistē, gan tiešsaistē.

- Pārrunājiet ar skolēniem, cik svarīga ir interneta izmantošanas etiķete, kas nozīmē godprātīgu un ētisku interneta lietošanu, cienot citus cilvēkus un viņu privātumu.

Veselība un labklājība

Ja platformas vai uzņēmumi vāc personas datus, lietotājiem ir tiesības zināt, kā tiek izmantoti viņu dati. Mums visiem ir tiesības uz savu personas datu dzēšanu, ja tie vairs nav nepieciešami noteiktajam mērķim vai ja tie tiek izmantoti nelikumīgi.

- Nodrošiniet, ka visi skolēnu un darbinieku personas dati jūsu skolā tiek apstrādāti saskaņā ar datu aizsardzības noteikumiem.
- Nesankcionēta piekluve datiem vai to noplūde var apdraudēt gan skolēnu, gan personāla privātumu un labklājību.

E-iespejas un saziņa

Ir svarīgi, lai bērni iemācītos būt droši internetā, un pilnībā apzinātos, kādi personas dati viņiem ir jāaizsargā, lietojot internetu.

- «Padomājiet, pirms publicējat»: pārrunājiet ar skolēniem, ko tas īsti nozīmē.
- Tam, ko mēs publicējam internetā, var piekļūt un ļaunprātīgi izmantot gandrīz ikviens, tāpēc mums jābūt ļoti uzmanīgiem, lai neatklātu pārāk privātu informāciju par sevi un citiem.

Tiesības tiešsaistē

Aktīva līdzdalība

Bērni ir jāinformē par viņu tiesībām uz privātumu atbilstoši viņu vecuma un brieduma līmenim. Viņu spēja izmantot savas tiesības un rīkoties patstāvīgi neaizstāj vecāku pilnvaras izmantot šīs pašas tiesības bērna vārdā un sniegt atbalstu šajā procesā.

- **Izsakiet savu viedokli:** aiciniet skolēnus diskutēt par to, kā viņi var aizsargāt savu privātumu, datus un tiesības tiešsaistē.
- Palūdziet viņiem izveidot smieklīgas memes vai plakātus par personas datu aizsardzību un izvietojiet šos darbiņus uz klases vai skolas sienas.

Tiesības un pienākumi

Tā kā jaunieši bieži vien ir aktīvākie tiešsaistes tehnoloģiju lietotāji, viņi ir jāmudina paust savu viedokli par tiesībām un pienākumiem tiešsaistē. Ko viņi zina un ko domā par Vispārīgo datu aizsardzības regulu (VDAR)?

- Skolām ir pienākums nodrošināt atbilstību Vispārīgajai datu aizsardzības regulai un mācīt skolēniem, ko tas nozīmē privātuma un datu aizsardzības jomā.
- Strādājiet ar skolas darbiniekiem un/vai vecāko klašu skolēniem, lai izveidotu bērniem draudzīgu plakātu par tiesībām un pienākumiem, ko paredz VDAR. Apspriediet šo tematu klasē un izvietojiet plakātu publiski pieejamā vietā skolā.

Privātums un drošība

Bērniem jāiemācās būt piesardzīgiem, ja tiešsaistes vai bezsaistes pakalpojumi pieprasa no viņiem personas datus.

- Iepazīstieties ar savas skolas privātuma politiku, lai pārliecinātos, ka esat veikuši pareizos drošības pasākumus, lai novērstu ļaunprātīgus uzbrukumus un datu noplūdi, kas varētu apdraudēt skolēnu personisko informāciju.